

Supratekutost' & Supravodivost'

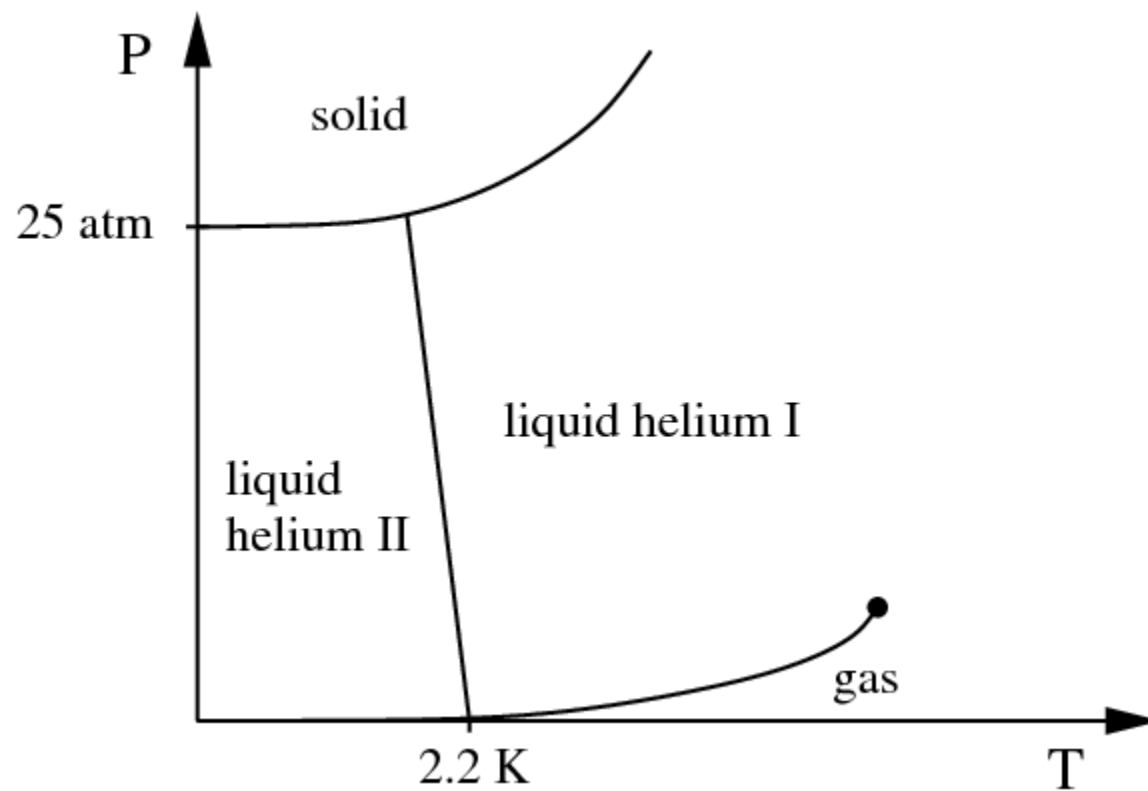
Dušan Kavický, KEF FMFI UK Bratislava

Skvapalnenie He, 10. 07. 1908, Leiden

- Heike Kammerling Onnes
- Supravodivosť 1911: Ortuť, Cín Olovo
- Supratekutosť 1937: Hélium-4

Supratekuté hélium: Entropia?

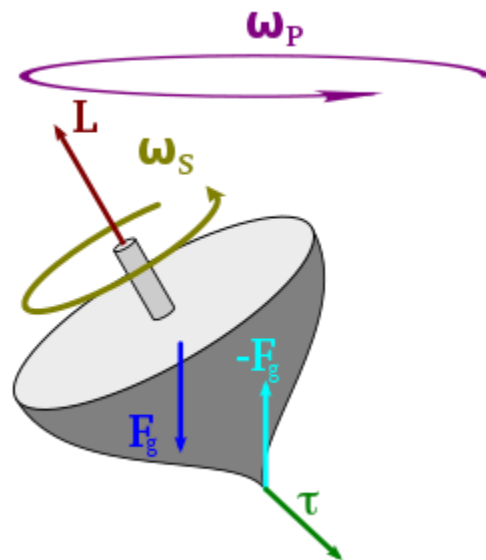
Supratekuté hélium: Trenie?

- Tečúce hélium v potrubí => aj pri nulovom rozdiel tlakov
  - Bez viskozity?
- Valček v héliu => Tlmenie
  - S viskozitou?
  - Pri $T=0$ tlmenie vymizne

Supratekuté hélium: Fontánový efekt?

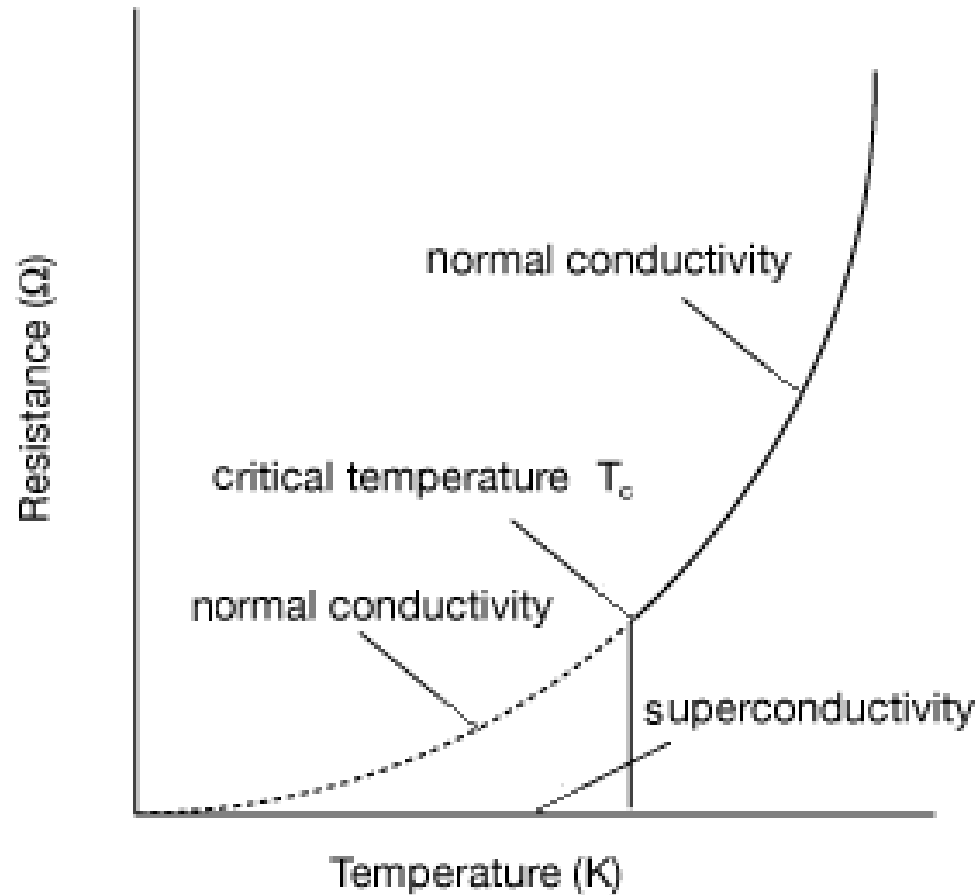
Supratekuté hélium: Precesia?

Supratekuté hélium: Vysvetlenie

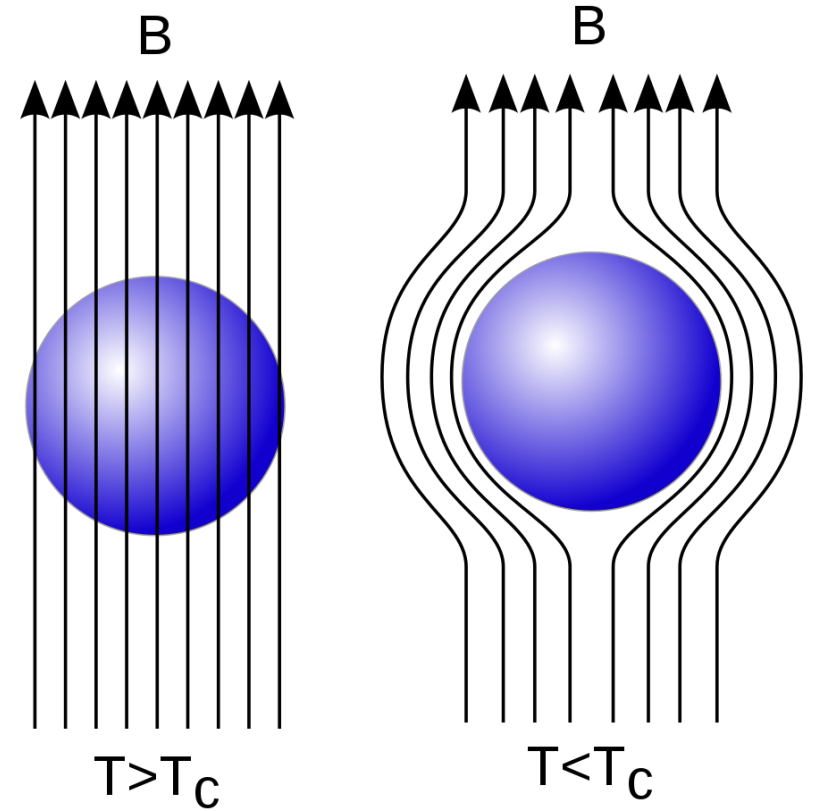
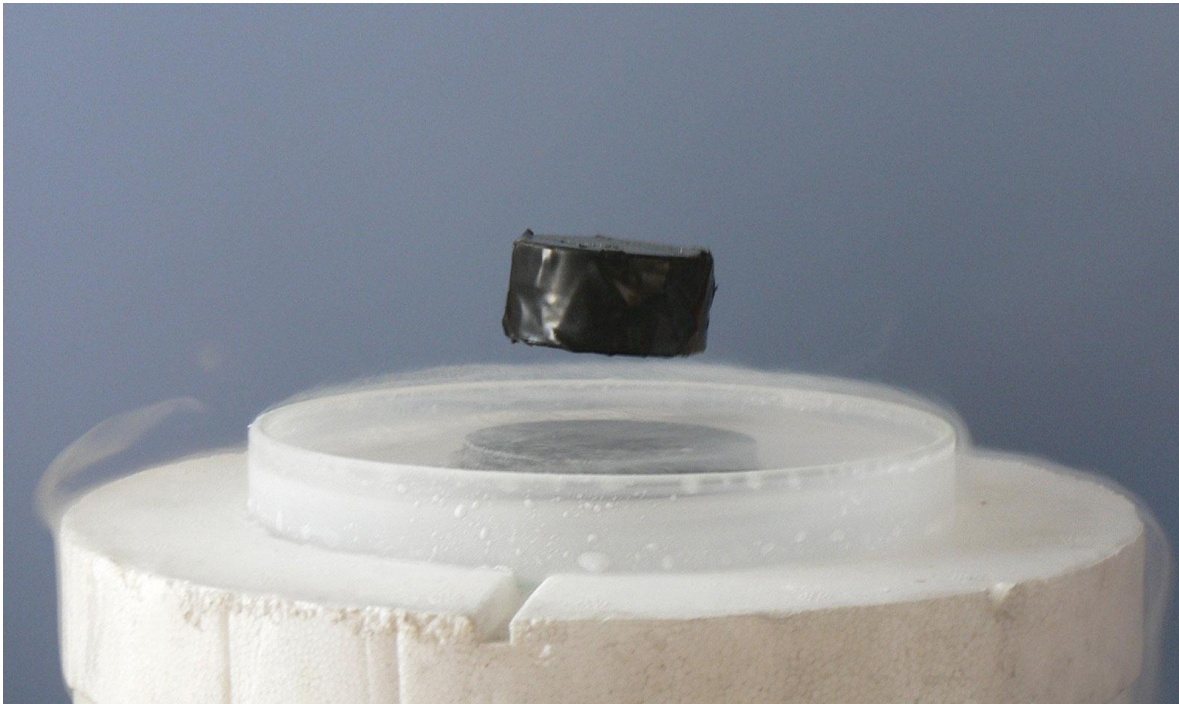
- Nulová entropia, bezdisipatívne prúdenie
- Hélium-3: supravodivé pri 1mK
- Bose-Einsteinova kondenzácia
- Narušenie symetrie => d'alekodosahové usporiadanie

Supravodivosť: Nulový elektrický odpor

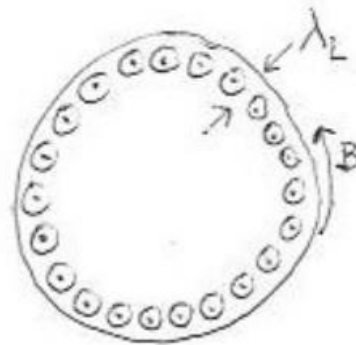
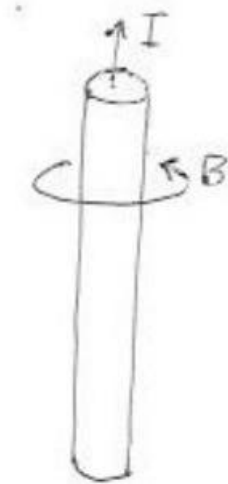

Supravodivosť: Meissnerov efekt

Meissnerov efekt $\Leftrightarrow$ Bezdisipatívny prúd

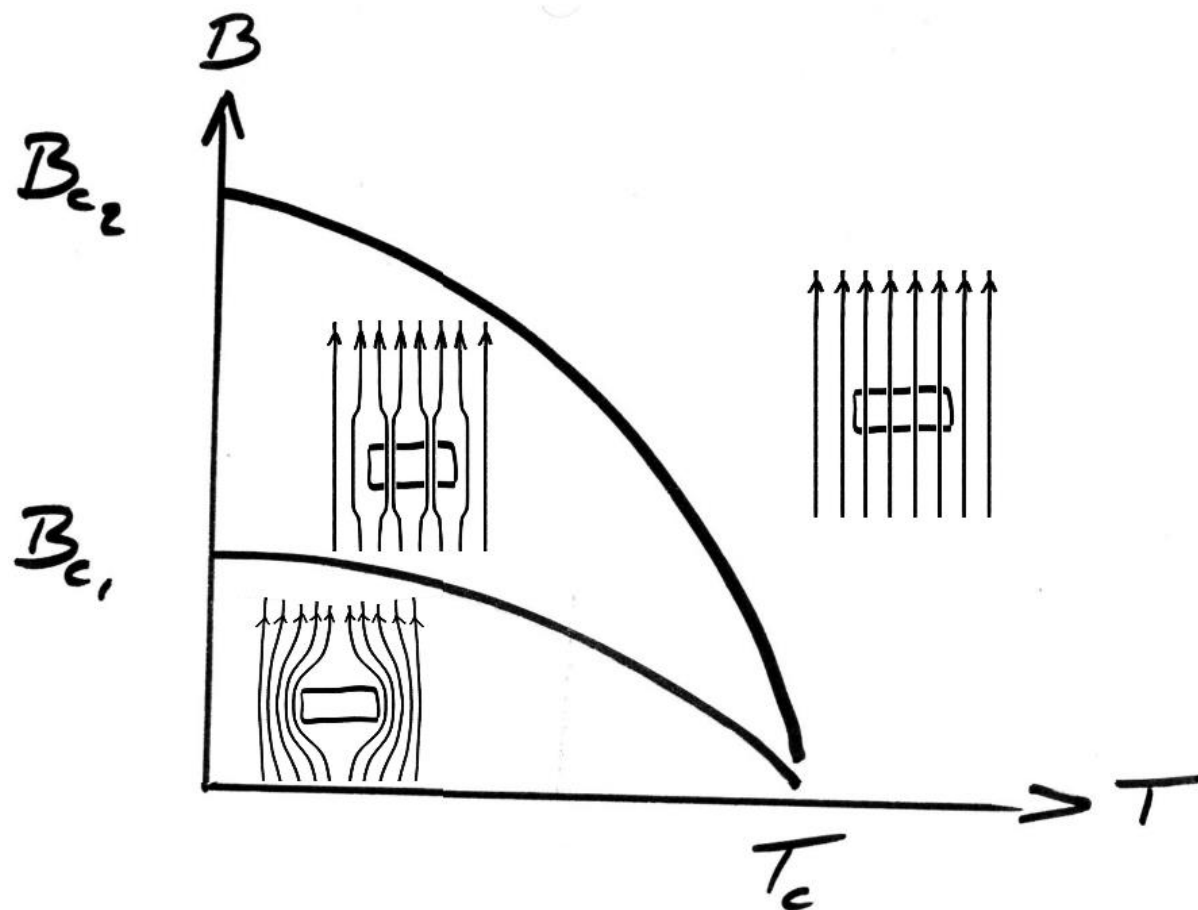

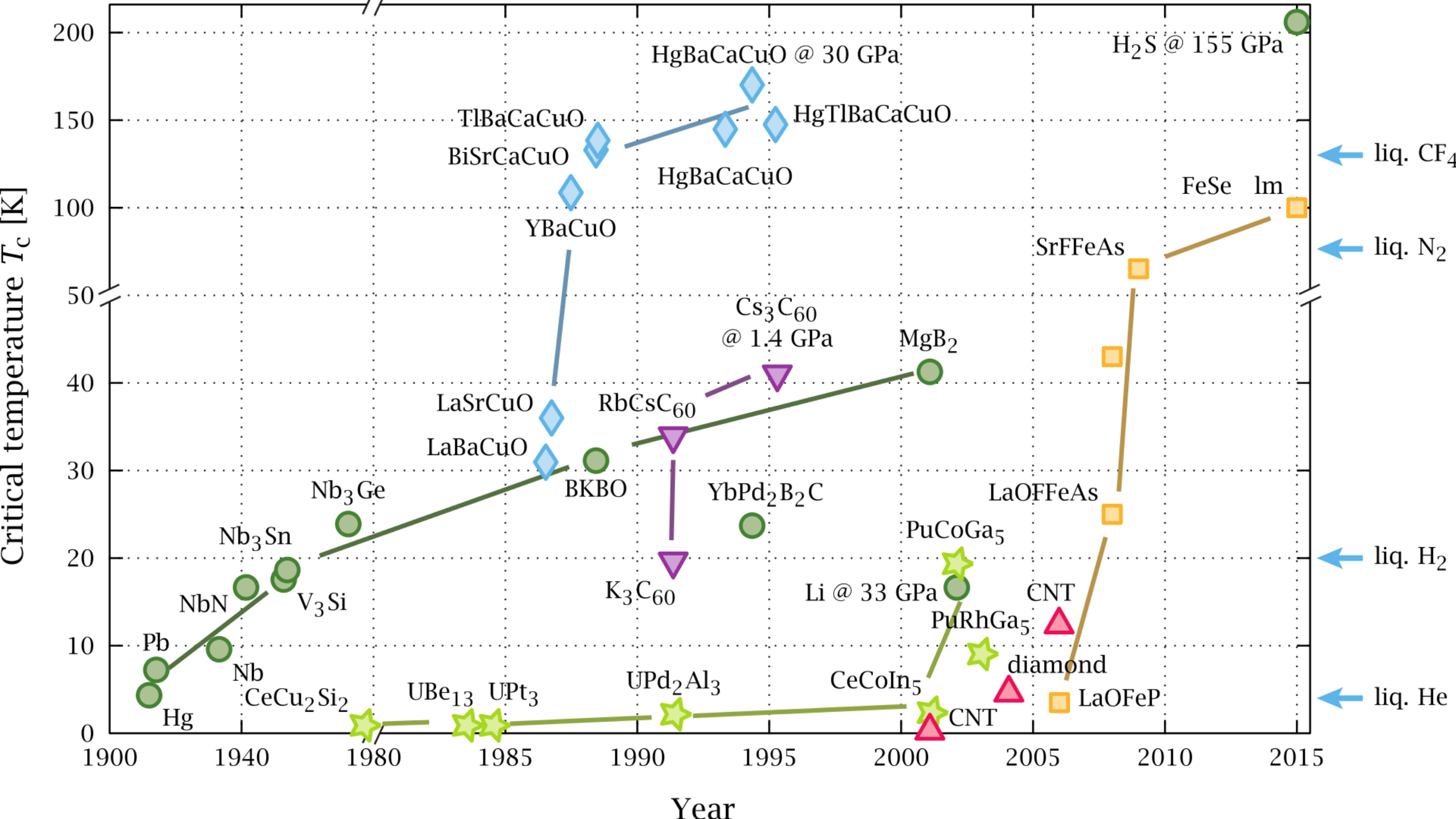
TRANSPORTNÝ PRÚD
TEČIE PO POVRCHU
SUPRAVODIČA

Supravodivosť = Supratekutosť elektrónov?

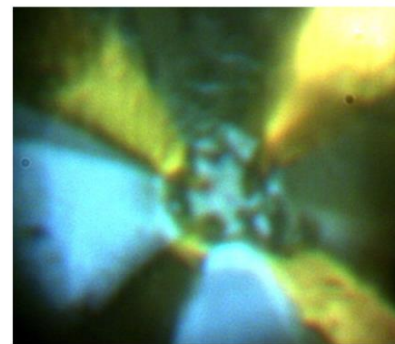
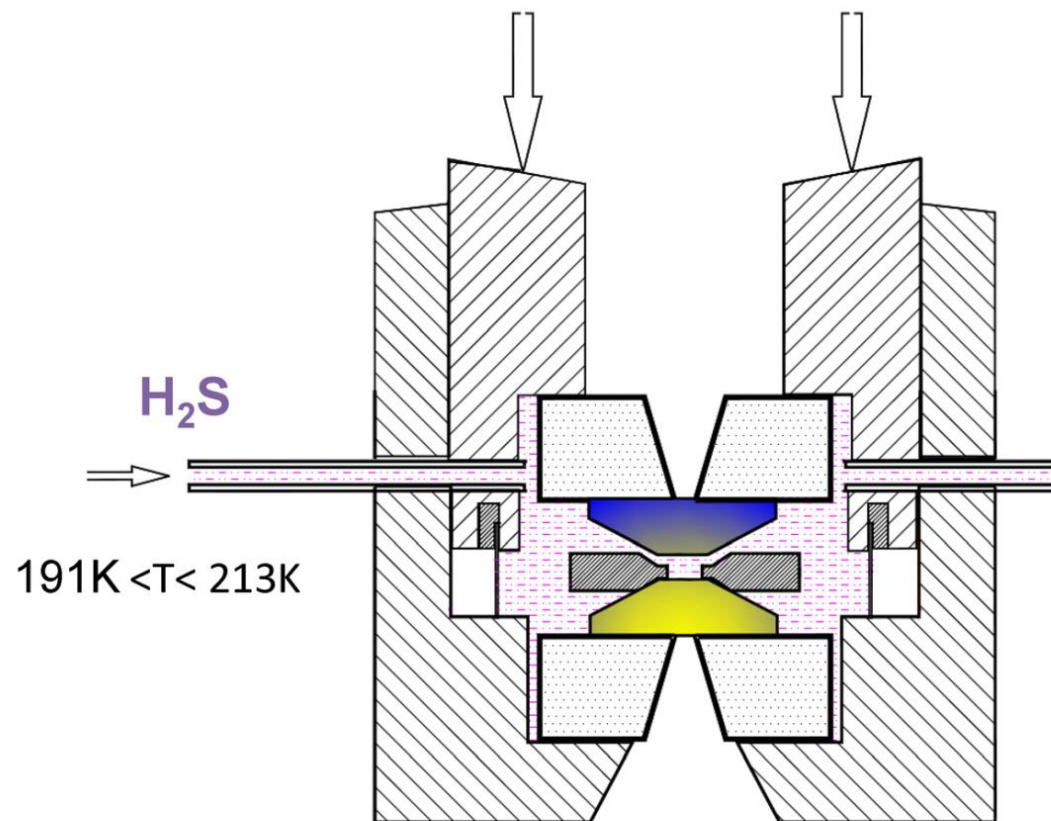
- Nulový odpor = Nulové trenie
- Bose-Einsteinova kondenzácia?
  - Elektróny = Fermióny => Pauliho vylučovací princíp!
- Vytvorenie elektrónových párov = Bozóny
- Čo viaže elektróny?
- BCS 1957: Teória pre supravodiče I. druhu
  - Cooperove páry

Supravodiče II. druhu: Pinning

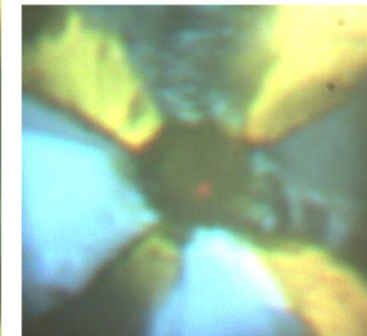
Vysokoteplotné supravodiče: H₃S

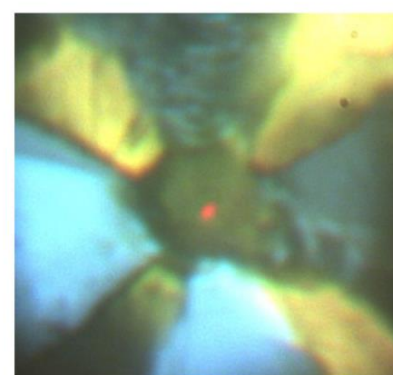
9 GPa

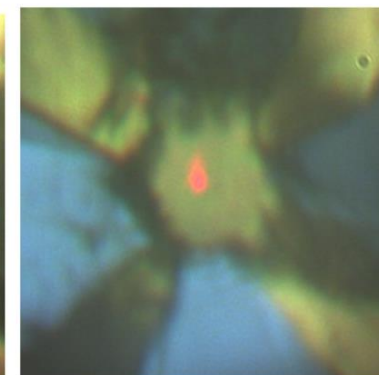
11 GPa

79 GPa

92 GPa

154 GPa

Využitie

Využitie

